

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА
Навчально-науковий інститут екології

ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ

Збірник наукових статей
XIX Всеукраїнських наукових
Таліївських читань
(27 жовтня 2023 року)



Rosa talijevii Dubovik

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union



Харків
2023

ББК 28.081
УДК 504

Рекомендовано до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 3 від 15.11.2023 р.)

Посвідчення УкрІНТЕІ МОН України № 607 від 22 грудня 2022 р.

Редакційна колегія:

Максименко Н. В., д-р геогр. наук (голова редколегії);
Ачасов А. Б., д-р с.-г. наук; Балюк С. А., д-р с.-г. наук; Некос А. Н., д-р геогр. наук;
Сонько С. П., д-р геогр. наук; Шпаківська І. М., канд. біол. наук; Шумілова А. В., канд. геогр.
наук; Гололобова О. О., канд. с.-г. наук; Коваль І. М., д-р с.-г. наук; Тітенко Г. В., канд. геогр.
наук; Безроднова О. Б., канд. біол. наук; Клещ А. А. канд. геогр. наук; Бурченко С. В.
Гречко А. А. (технічний секретар);

Адреса редакційної колегії:

61022, м. Харків-22, майдан Свободи, 6, к. 480а.
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
Навчально-науковий інститут екології
Тел. 707-53-36, e-mail: monitoring.ecology@karazin.ua

Охорона довкілля: зб. наук. статей XIX Всеукраїнських наукових Таліївських читань. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 206 с.
ISBN 978-966-285-679-8

Проаналізовано вплив війни на компоненти довкілля. Розглядаються сучасні проблеми раціонального природокористування та охорони природи, оцінки екологічного стану компонентів і комплексів довкілля. Висвітлені наукові та освітянські проблеми екології та заповідної справи в Україні.

Для науковців, фахівців-екологів, викладачів, аспірантів, магістрів і студентів вищих навчальних закладів

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за добір, точність, достовірність наведених даних, фактів, цитат, інших відомостей.

Матеріали друкуються мовою оригіналу



With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

XIX Всеукраїнські наукові Таліївські читання
проводяться за підтримки *Проекту*:

Erasmus+ – Multilevel Local, Nation- and Regionwide
Education and Training in Climate Services, Climate Change
Adaptation and Mitigation (ClimEd);

ISBN 978-966-285-679-8

© Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, 2023

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2023

УДК 582.3/.99:712

СУЧАСНИЙ СТАН БЕСІДИЩИНКІВСЬКОГО ПАРКУ, ЩО НА ПОЛТАВЩИНІ

Філатова¹ О. В., Волкова² Р.Є., Гонтова³ Т. М., Машталер³ В. В.

¹ ztaxonf@gmail.com, ² ruslana_ev@ukr.net, ³ tetianaviola@ukr.net,

³ vmashtaler7@gmail.com

¹Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради, м. Харків, Україна

²Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, м.

Харків, Україна

³Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вивчення сучасного стану дендрофлори Бесідищинського парку ім. Г. Перевері дозволило виявити 38 видів дерев і кущів, які належать до 16 родин. Тут зростають лісові масиви з *Pinus sylvestris*, *Quercus robur*, *Tilia platyphyllos*, алеї з *Betula pendula*, *Picea abies*, *Aesculus hippocastanum*, *Acer platanoides*, *Populus pyramidalis*, куртини *Robinia pseudoacacia* тощо. У трав'яному ярусі зустрічається рідкісний на Полтавщині вид – *Convallaria majalis*. Парк знаходиться в занедбаному стані та потребує санітарної вирубки та реконструкції.

Ключові слова: природно-заповідний фонд, Бесідищинський парк ім. Г. Перевері, флора, Полтавська область.

Study of the current state of the dendroflora of Besidishchyna Park named after G. The inspection made it possible to identify 38 species of trees and shrubs belonging to 16 families. Forests of *Pinus sylvestris*, *Quercus robur*, *Tilia platyphyllos*, avenues of *Betula pendula*, *Picea abies*, *Aesculus hippocastanum*, *Acer platanoides*, *Populus pyramidalis*, curtains of *Robinia pseudoacacia*, etc. grow here. In the grass layer there is a rare species in Poltava Region – *Convallaria majalis*. The park is in a neglected state and needs sanitary logging and reconstruction.

Keywords: nature reserve fund, Besidyshchyn park named after G. Pereveri, flora, Poltava region.

Бесідищинківський парк – пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення імені Г. Перевері розташований на площі 27,4 га у Гребінківському районі Полтавщини. Парк був започаткований у 1946 р. учителем початкової школи Г. В. Переверою (3). Сучасний статус парк отримав згідно з рішенням Полтавської обласної ради від 20.12.1993р. Мальовничості парку додає природне озеро (1).

Вивчення сучасного стану флори та рослинності парку проводили у травні 2023 р. маршрутно-екскурсійним методом. Відмічали типи насаджень, ярусну структуру лісових масивів, видовий склад автохтонних та інтродукованих дерев і чагарників, їх рясність, окомірно оцінювали приблизний вік та санітарний стан панівних видів дерев. У трав'янистому ярусі відмічали лише найпоширеніші та рідкісні види рослин.

Сучасна дендрофлора парку нараховує 38 видів, що належать до 16 родин. Це 31 вид дерев, 6 видів чагарників, один – деревних ліан. До Pinophyta належать 3 види, до Angiosperms – 35 видів. Найбільша кількість видів (9) належать до родини Rosaceae, Sapindaceae представлені 5 видами, Salicaceae – 4, Betulaceae – 3, по 2 види відносяться до Pinaceae, Ulmaceae, Malvaceae, Fagaceae, Oleaceae. По одному виду належать до Cupressaceae, Juglandaceae, Fabaceae, Vitaceae, Cornaceae, Adoxaceae, Celastraceae. Переважання у флористичному складі Rosaceae є результатом орнітохорії. Ці здичавілі культурні види трапляються поодинокі. З деревних ліан на площі близько 1 га поширений *Parthenocissus quinquefolia* (L.) Planch.

Найстарішими ділянками парку, які були закладені на початку його створення, є південно-східна та центральна його частини, що розташовані поблизу озера. Тут висаджені масиви із *Pinus sylvestris* L., *Quercus robur* L., *Betula pendula* Roth., дворядні криті алеї із *Betula pendula* Roth., *Picea abies*, *Aesculus hippocastanum* L., *Acer platanoides* L.; однорядна алея із *Populus pyramidalis* Roz.; куртина *Robinia pseudoacacia* L. (різновікове насадження за участю старих дерев); залишки алеї (збереглись лише декілька старих дерев, вражених *Viscum album* L., з діаметром стовбура до 1,5 м) *Populus alba* L., *Populus nigra* L., *Salix alba* L.; одне старе дерево у чудовому стані *Acer pseudoplatanus* L., одне декількастовбурове дерево *Platycladus orientalis* (L.) Franco.

У складі трав'янистого ярусу помітна значна участь бур'янів. Великі ділянки вкриті суцільними заростями *Impatiens parviflora* DC., *Chelidonium majus* L., *Urtica dioica* L., *Ballota nigra* L., *Galium aparine* L. тощо. Але попри те, що парк був створений на орних землях, серед полів і поряд немає природних

лісових масивів, які б були джерелом постачання діаспор типових лісових видів у травостої відмічені: *Poa nemoralis* L., *Festuca gigantea* (L.) Vill., *Polygonatum multiflorum* (L.) All., *Viola canina* L. і, навіть, папороті – *Dryopteris carthusiana* (Vill.) Н.Р.Fuchs, *D. filix-mas* (L.) Schott, а також *Convallaria majalis* L. – вид занесений у список рідкісних рослин Полтавської області (2).

Парк був улюбленим місцем відпочинку мешканців м. Гребінка, але зараз він захаращений. Багато сухосто, санітарні рубки в деревостані не проводять, природне озеро пересихає, його береги заростають чагарниками та бур'янами.

Список використаних джерел

1. Бесідівщинський парк <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (URL: 20.05.2023).
2. Офіційні переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України (довідкове видання). К. : Альтерпрес, 2012. С. 93-98.
3. Перевера Григорій Васильович (1903-1983) <https://www.grebenka.com/perevera-grigorij-vasilovich--vidatni-lyudi-sela-besidivshhina-grebinkivskij-rajon-poltavshhina> (URL: 20.05.2023).